

SECURITATE ȘI APĂRARE?!

SECURITY AND DEFENSE?!

General de brigadă (r) CS I dr. Gheorghe VĂDUVA⁷

Rezumat: Securitatea și apărarea par a fi – și, privindu-le, din unele perspective, ele și sunt – două concepte și, în același timp, două realități mai mult sau mai puțin complementare. Din alte perspective, ele ar trebui să fie disjuncte, chiar contradictorii, pentru că securitatea aparține în mod esențial păcii și apărarea este specifică războiului. Dar, în același tip de analiză, ca de altfel în orice alta, extremele nu se ating. Sub aceste limite (care, în orice caz, nu se pot elimina definitiv, determinările fiind ele însele infinite), analiza are multe alte obstacole de trecut, pentru că, cum bine se știe, tot ce există și pare a fi categoric merită să fie pus la îndoială.

Cuvinte-cheie: securitate, apărare, concepte, tendințe, realități.

Abstract: Security and defense seem to be – and looking at them from some perspectives they actually are - two concepts and at the same time, two realities more or less complementary. In other perspectives, they should be disjunct, even contradictory, for security belongs essentially to peace and defense is specific to war. However, in the same type of analysis, just as in any other, extremes never come together. Given these constraints (which cannot be completely annulled, determinings being infinite themselves) the analysis has many more obstacles to pass as anything that exists may and should well be questioned.

Keywords: security, defense, concepts, trends, realities.

Introducere

Lăsând, deocamdată, deoparte idealurile securitate (fără acoperire deplină în fapte, ca orice idealuri) ale păcii universale eterne, ale armoniei universale, ale perfecțiunii lumii și tot așa și pe cele ale conflictualității extreme, ale insecurității și războiului, ale ireconciliabilității extremelor (pentru că, se știe, extremele nu se ating decât atunci când sistemul sau procesul dispare), nu ne rămâne decât alternativa pătrunderii în interiorul conceptelor pe care le discutăm – securitate și apărare – și, prin urmare, și în universul destul de confuz al relațiilor dintre ele. Deși, uneori, se despică prea mult firul, de foarte puține ori se ajunge la esențe, mai exact, la acele

---

⁷ Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, președinte al Asociației Ziaristilor Militari Profesioniști Presamil, redactor șef al revistei „Univers Strategic” și al revistei „Orizont Cultural XXI”.

detalii care fac posibilă cunoașterea esenței, mai toată lumea preferând să creeze sau să accepte un soi de axiome sau de linii roșii generate de filosofia lui „nu”, peste care nu se poate trece și, prin urmare, nu trebuie să se treacă.

Chiar dacă foarte multă lume nu-și bate capul cu separarea sau cu contopirea acestor concepte, ele, conceptele și teoriile, care le generează, le explică și le însoțesc, continuă, totuși, să-și dea cu stângul în dreptul, pe ringul acestei lumi, dar să nu se lase puse cu ușurință în niște căsuțe prea înguste sau prea largi pentru ceea ce înseamnă ele cu adevărat în această epocă minunată, cu progresele ei nemaîntâlnite în nicio altă civilizație (desigur, dintre cele cunoscute), dar puse totdeauna pe o hartă, în primul rând, endogenă, care-i dă nu numai Savoare și un izvor nesecat de forță interioară nedegradabilă, ci și foarte multă bătaie de cap.

Totdeauna, lumea noastră (care abia de-acum încolo începe să se ocupe mai consistent și de ceea ce se află dincolo de ea, în nemărginirile Universului) a găsit, în interiorul ei, chiar înainte de a fi pe deplin conștientă de sine, pretexte și argumente de gâlceavă, de conflict și chiar de război. Așa cum omul însuși găsește, în propria sa ființă, în propria sa devenire ca ființare a sinelui și a ființei, motive și pretexte de meditație, de frământare, de luptă, dar și de angoasă, de furie și chiar de sinucidere, și civilizația în care trăim este obligată, este datoare să-și analizeze Sinele, Ființarea, Resursele, Devenirile, Limitele, Eșecurile și, mai ales, conceptele care le generează, le susțin și le întrețin.

Analizând o mare parte dintre conflictele și războaiele lumii, din vremuri imemorabile și până azi, mulți dintre noi⁸ am ajuns la concluzia că, de fapt, războiul este caracteristica principală a acestei lumi, el fiind totdeauna cameleon, continuu, hibrid, mozaicat și dezastruos, dar urmat și de etape de pace, prosperitate și progres, iar pacea, ca interval necesar pregătirii următorului război, fiind ea însăși, relativă, pregătitoare de viitor dezastru, dar și înfloritoare. Cum știm cu toții, războiul lumii, ca și pacea lumii, nu are nici date fixe, nici forme fixe, nici reguli foarte clare, pe care nu le încalcă nimeni, ci, dimpotrivă aceste două dinamici se întrepătrund, chiar se amestecă, se substituie, se subminează reciproc, se trădează, dar continuă să stea la aceeași masă a lumii și să-și împartă cauzele, efectele și, mai ales, beneficiile. După calculele noastre, în 60 de ani de pace – de la ultimul mare război mondial și până în 2006 – s-au derulat 727 de ani de crize, conflicte armate și războaie⁹, ceea ce spune foarte mult în legătură cu pacea și războiul lumii.

Dacă o astfel de concluzie poate fi spusă așa, direct și tranșant, sau altfel, mai nuanțat și cu accente de îndoială, nu este important nici pentru ansamblul

---

⁸ General dr. Mihail Popescu, general (r) dr. Valentin Arsenie, general de brigadă (r) dr. Gheorghe Văduva, *Arta militară de-a lungul mileniilor*, Editura CTEA, București, 2004

⁹ *Criza, conflictul, războiul*, vol I, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, pp. 393-399

omenirii ca sistem și proces, nici pentru conflictualitatea ei endogenă, să nu fie spuse și celelalte realități care o generează și o întrețin. Desigur, și caracterul endogen al acestei conflictualități ar putea fi pus la îndoială, dar, cel puțin până acum, este cert că motivele de gâlceavă, la toate nivelurile posibile – tactic (al acțiunii), operațional (al forțelor, mijloacelor, resurselor și dispozitivelor), strategic (al matematicii, logicii, metodologiei și filosofiei războiului) și, evident, politic, pentru că politicul dă totdeauna tonul – nu ne vin din Cosmos (deși nici aici nu există o deplină certitudine), ci din conflictul generat de grupurile de interese în bătălia continuă pentru putere, influență, piețe și resurse.

Din păcate, pentru om și pentru comunitatea sa, importantă, foarte importantă, chiar dacă nici omul nici comunitatea nu recunosc acest lucru, este puterea. Sub toate formele, formulele și justificările ei, fie că este vorba de puterea minții, a cunoașterii, a culturii, a comunității, de puterea politică și/sau juridică, economică, militară, socială sau individuală, ea, puterea este și va fi totdeauna – cel puțin în acest secol – scopul și efectul acțiunii umane și, deopotrivă, rațiunea ei. Iar acolo unde există putere, există și dominanță, luptă pentru putere sau pentru contracararea a efectului și efectelor de putere generat de celălalt, de cel de dincolo.

Dacă acceptăm că războiul, sub toate formele și formulele lui (politice, militare, economice, informaționale, mediatice, psihologice, cognitive etc.) este continuu, hibrid, mozaic, religios, civilizațional etc. etc., atunci agresiunea și apărarea sunt concepte politico-militare, economice, cognitive și strategice dominante, iar în interiorul acestora (inclusiv în interiorul comunităților, identităților, forțelor, mijloacelor și resurselor care se confruntă prin război, dar și al conceptelor și teoriilor care le generează și le susțin) se derulează, ca funcții intrinseci ale sistemelor și proceselor, acțiuni specifice care generează securitatea sau, dimpotrivă, insecuritatea acestora. Ele pot fi analizate, atât prin teoria jocurilor strategice cu sumă nulă, cât și prin teoriile dinamismului complex.

Cert este că, în pofida faptului că, în astfel de analize, fiecare își trage, într-un fel (justificat sau nu), cenușa pe turta lui, o analiză complexă și de durată, de securitate și, în același timp, de apărare, pe baza unor indicatori măsurabili și semnificativi, este, în actualele condiții, nu numai necesară, ci și obligatorie. Altfel riscul de securitate (insecuritate), ca și riscul de război, rămâne la latitudinea destinului sau a prezicătoarelor din Ferentari.

Securitate-insecuritate, stare și procesualitate

Securitatea este o stare a sistemelor și proceselor, absolut necesară pentru existența și funcționarea acestora. Fiecare sistem și fiecare proces de pe lumea aceasta și de oriunde din Univers au, în componența lor, ca structură și funcție necesară, o componentă de securitate și o componentă de apărare. Între cele două componente există o relație foarte complexă, care nu se reduce la o simplă

determinare succesivă, în sensul că acolo unde se termină securitatea începe apărarea, nici la includerea apărării în componenta securității, dar nici la includerea securității în componenta apărării. Desigur, s-ar putea spune că, între cele două concepte, ca și între cele două realități, ca structuri, ca sisteme și, evident, în calitate de acțiuni, există un set de interdeterminări necesare, niciodată totale și niciodată suficiente. Această insuficiență a determinărilor reciproce rezultă tocmai din complexitatea lor, din imposibilitatea de a le identifica, monitoriza și gestiona pe toate. De aceea, singura certitudine în aceste raporturi este aceea că ele există.

Înainte de a trece însă la o analiză directă a relației securitate-apărare, ar trebui, credem noi, să ne oprim puțin la relația securitate-insecuritate. Cele două stări sunt, de fapt, condiții și funcții de sistem și de proces. Dincolo de faptul că nu există niciodată, într-un sistem sau într-un proces, sută la sută securitate (pentru că niciodată, nicăieri, nimeni și nimic nu va beneficia decât relativ și pentru o foarte scurtă durată de o astfel de stare, ea însemnând, de fapt lipsa tensiunilor interioare, adică entropie zero, adică moartea sistemului), dar nici sută la sută insecuritate, aceasta însemnând vulnerabilitate maximă, deci, practic, crearea tuturor condițiilor necesare pentru distrugerea sau autodistrugerea sistemului, trebuie relevat faptul că, în general condiția sistemului sau procesului (CSP), care are valoarea 1, este dată de suma dintre nivelul de securitate, S , care poate varia de la (0) zero la 1 (unu) și nivelul de insecuritate, I_s , care, de asemenea, poate varia de la 0 (zero) la 1 (unu). Evident, în această relație intervin foarte mulți factori și nu numai cei de natură internă. Pentru că securitatea unui sistem sau a unui proces are și va avea totdeauna două dimensiuni (care se integrează într-un tot) și două seturi de determinări: endogene (interne, sistemul imunitar) și exogene (externe, securitate de metasistem sau de metaproses).

Totdeauna CSP (care are valoarea 1) va fi egală cu suma $S (0 \div 1) + I_s (0 \div 1)$, care dau, de fapt, structura acestei condiții. Dacă, spre exemplu, $S=0,6$, I_s va avea valoarea de 0,4, iar adevărata stare de securitate va fi de nivelul 6 (din zece trepte).

Această evaluare a condiției sistemului sau procesului arată care este, de fapt, potențialul său adevărat, dar și care ar putea fi nivelul posibil al amenințărilor și al vulnerabilităților. Nivelul stării de securitate (ne referim la securitatea funcțională de sistem și de proces) ține de echilibrele existente în sistem și de dinamica procesualității, relevate de monitorizarea unor indicatori (de fiabilitate, de mentenanță, de management, de raporturi de piață etc.). Managerul care se ocupă cu problemele de securitate ale procesului și/sau sistemului, trebuie să aibă însă în vedere nu doar indicatorii de fiabilitate, de mentenanță, de management, de raporturi de piață etc., ci și nivelul de pericol și de amenințare pe care aceștia, dar și alții îl generează. Deci, managerul de securitate trebuie să identifice nu doar indicatorii care țin de buna funcționare a sistemului și procesului, ci și pe aceia care

reprezintă sau generează pericole și amenințări la adresa sistemului sau procesului. Iar pericolele și amenințările se identifică dacă se ține seama de structura acestora și de pragul de la care indicatorii de stare arată că nivelul de stare și de funcționalitate devine efectiv unul al amenințării. Dacă, spre exemplu, tăierile din pădurile României depășesc 75 la sută din suprafața împădurită, acestea devin o amenințare extrem de gravă nu doar la securitatea pădurilor și a mediului forestier, la securitatea ecologică a țării, dar și la securitatea națională, prin efectele dezastruoase pe care le produc asupra regimului pluvionar, asupra climei, asupra sănătății oamenilor, animalelor și plantelor și, bineînțeles, asupra potențialului țării.

În acest caz, riscul de securitate, R_{Sec} , definit pe intersecția dintre amenințări, A , și vulnerabilitățile sistemelor și proceselor la acestea, V , poate fi calculat după formula:

$$R_{Sec} = A \cap V,$$

unde A (nivelul amenințărilor) poate avea valori între 0 și 1, zero fiind lipsa amenințării, iar 1 valoarea maximă a acesteia, V (nivelul vulnerabilității sistemului și/sau procesului la respectivele amenințări), care poate avea, de asemenea, valori între 0 și 1, zero reprezentând inexistența vulnerabilității, iar 1, vulnerabilitatea maximă.

În cazul în care A are nivelul 7 iar vulnerabilitatea la aceasta nivelul 5, riscul de securitate va fi $0,7 \times 0,5 = 0,35$, adică 35%.

Securitatea sistemelor și proceselor, ca și securitatea națională – care nu este altceva decât securitatea țării – reprezintă structurile, funcțiunile, procesele și acțiunile de stare și de dinamică prin care se asigură condițiile necesare funcționării corecte a acestora și realizării aceluia cadru care să facă posibilă prosperitatea cetățenilor și libertatea efectivă a acestora.

Ea este, deci, un element și un vector de stare și de dinamică, intrinsec sistemelor, proceselor, metasisemelor și metaproceselor, cu funcții sinergice în cadrul acestora.

Nu există un singur tip de securitate, pentru că nu există un singur tip de sisteme și un singur tip de procese. Câte tipuri de sisteme și de procese avem, atâtea tipuri de securitate există. Deja securitatea economică, securitatea financiară, securitatea ecologică, securitatea alimentară, securitatea transporturilor de orice tip, securitatea cibernetică, securitatea informațională, securitatea militară etc. sunt de notorietate și se studiază în mai toate formele de învățământ. Securitatea se studiază și se manageriază în tandem sau în linie cu insecuritatea, pentru că ambele formează un tot, granița dintre ele fiind totdeauna flexibilă, fluidă și chiar volatilă. Dar securitatea nu poate fi tratată nici doar ca o poliție sau ca o jandarmerie a sistemelor și proceselor, nici doar ca efect al asistenței medicale calificate și al instruirii corespunzătoare a populației, ca o misiune complexă efectuată de

SMURD, ca o corectă funcționare a instituțiilor statului și, bineînțeles, în cadrul acestora, a Justiției. Se realizează un sistem de securitate consistent, coerent și eficient atunci și numai atunci când toate instituțiile funcționează în limitele legii, când legile sunt funcționale, consistente și se pot constitui într-un suport pentru acțiunile securitare, când cetățeanul, instituția, firma, sistemul educațional, cultele, ONG-urile, adică societatea civilă, comunitatea, populația și țara participă efectiv la conceperea și punerea în operă a politicilor și strategiilor de securitate.

Dar politicile și strategiile de securitate nu sunt tot una cu politicile și strategiile de apărare, nu se reduc la acestea din urmă și nici nu le includ grosso modo pe acestea din urmă. Acest lucru nu se înțelege prea bine și uneori chiar și legiuitorul și specialiștii în domeniu amestecă lucrurile, făcând din coerență un talmeș-balmeș și din talmeș-balmeș un hibrid incoerent, arbitrar și extrem de periculos. Marile puteri au tot interesul să includă conceptul de apărare în cel de securitate, folosind acest lucru și pentru a-și crește puterea militară, ceea ce este de așteptat, dar acest lucru poate fi dezastruos pentru o țară obișnuită, dar care nu face distincție între aceste două concepte, considerând apărarea un lux pe care nu și-l poate permite.

Apărarea – un domeniu al securității sau un concept special, cameleonic și hibrid, care le include pe toate celelalte?

Dacă securitate este o stare rezultată dintr-un sistem de acțiuni specifice sistemelor și proceselor, absolut necesare pentru asigurarea propriei lor funcționări și care vizează, în principal reducerea vulnerabilităților și optimizarea raporturilor structurale și funcționale, apărarea constă, în principal, în distrugerea sau anihilarea amenințărilor. Apărarea ține de război, este specifică războiului, chiar dacă ea se exercită – și încă foarte activ – și în timp de pace. Conceptul de apărare este legat de cel de conflictualitate endogenă și exogenă, specific societății omenești, ajunsă la stadiul structurării pe identități și comunități sociale, economice și politice. Desigur, analiza cauzelor și realităților care au generat, perpetuat, dezvoltat și amplificat până la nebunie conceptul de apărare este foarte necesară, dar ea nu schimbă în nici un fel realitățile de azi și nici pe cele de mâine, ci doar le transferă în spațiul cognitiv.

Uneori se spune că apărarea începe acolo unde se termină securitatea. Acest lucru este adevărat, dar nu și suficient. Într-o lume în care războiul este interzis prin lege, apărarea ar trebui să fie lipsită de sens și, ca atare, interzisă și ea, ceea ce ar duce la o absurditate și mai mare. În realitate, războiul, oricât ar fi el de ascuns sub fel de fel de denumiri, sintagme etc., este tot atât de prezent în societatea omenească așa cum a fost acum o sută de ani sau acum o mie de ani. Numai că, între timp, a avut și el toată grija să se diplomatizeze, să se camufleze sub fel de fel de sintagme (menținerea păcii, gestionarea crizelor și conflictelor, combaterea

terorismului, impunerea păcii, sprijinul țării-gazdă etc.). Cert este că, atâta vreme cât există interese – și interesele sunt totdeauna contradictorii și chiar conflictuale – există și posibilitatea confruntării, inclusiv militare, între fel de fel de identități, comunități, alianțe, coaliții etc. Dacă articolul 51 din Carta ONU interzice războiul de agresiune, apărarea rămâne, totuși, un drept natural, un drept ancestral, un drept necesar al statelor.

Ce înseamnă însă apărare? Disponerea forțelor, mijloacelor și resurselor în dispozitive strategice acoperitoare și de apărare atât la frontiere, cât și în toate spațiile – terestru, maritim, aerian, inclusiv în cel cibernetic și în cel cognitiv – adică peste tot, acolo unde este posibil ca o altă identitate (stat, grup de state, coaliție, alianță, lăcuste războinice, molime, armate cosmice sau formațiuni extraterestre etc.) să atace? Fortificarea frontierelor sau crearea unei cupole impenetrabile, care să protejeze și să apere întregul teritoriu național? Se pare că nimeni nu se mai gândește astăzi la așa ceva, deși, practic, cvasitotalitatea statelor de pe planeta Pământ continuă să se înarmeze cu cele mai moderne și mai sofisticate mijloace de luptă care au existat vreodată pe planeta Pământ.

Apărarea înseamnă, astăzi, pentru majoritatea statelor, a fi în permanență gata de acțiune sau de reacție în toate spațiile și prin toate mijloacele, împotriva oricărui agresor, de orice tip (politic, economic, informațional, cibernetic, extraterestru, militar etc.). Apărarea nu înseamnă baricadare strategică, operațională și/sau tactică în așteptarea unui posibil inamic, deși nu poate fi exclusă complet nici o astfel de perspectivă, ci un sistem de politici, strategii, operații și acțiuni menite să contracareze, adesea prin luptă (oricum, totul este luptă) amenințările care pun în grav pericol însăși existența națiunii.

Apărarea are însă foarte multe fațete și, de aceea, unii preferă să iasă din acest concept și să acționeze din interiorul conceptului de securitate, concept care este îndreptățit de natură nu numai să existe, ci și să facă ravagii (dacă este necesar). Apărarea poate să însemne și acțiune ofensivă de mare amploare, fie pentru a combate și distruge (legitim) și amenințarea teroristă și pe cea generată de statele eșuate etc., și acțiune preemptivă, adică de preîntâmpinare (tot legitimă) a unui atac iminent din partea unui inamic care a pornit deja la acțiune, și un sistem de acțiuni fulgerătoare ale unor detașamente înaintate care să lichideze grupări sau nuclee în jurul cărora se pot constitui forțe de tip Al Qaeda sau, recent, de tipul Statului Islamic etc.

Toate aceste realități fac parte efectivă din conceptul de apărare, chiar dacă ele au generat războaiele ofensive sau, mai degrabă hibride, ca să folosim un termen la modă, din Orientul Mijlociu, din Irak, din Afganistan, din Siria, din Transnistria, din Ucraina și cam de peste tot.

În spatele multor acțiuni militare sau civil-militare – justificate sau nu, legitime sau nu – se ascund totdeauna interese geopolitice majore. Corporațiile, multinaționalele, rețelele complexe (economice, informaționale, mediatice, culturale etc.) nu exclud războiul, nici conceptul de apărare, ci doar le obligă să țină seama de efectul de rețea, de transfrontieralism, de multiplicarea și diversificarea centrilor de putere, de amplificarea puterii militare și de posibilitatea folosirii acesteia, atât ca forță de descurajare și de presiune, cât și ca armă letală distrugătoare și imbatabilă.

Securitate și apărare. Conexiuni, disensiuni, diversiuni

Asocierea celor două concepte – și evident, a celor două realități – nu este doar forțată și cameleonică (deși nu se poate exclude nici această caracteristică din binomul în discuție), ci și necesară și, într-un fel, benefică. Fiind vorba de cel de al treilea pilon (după unii, chiar primul) al existenței și duratei unui stat (ceilalți doi sunt prosperitatea și libertatea), acest concept trebuie bine înțeles și, mai ales, construit și întreținut cu foarte mare grijă. La noi, spre exemplu, dintr-un prea mare zel pentru înțelegerea noului conținut al conceptului de securitate, dar și datorită reticenței față de remanența comunistă a unei experiențe de o jumătate de secol, cele două concepte au continuat să nu fie în nici un fel importante pentru diriguitorii țării, lăsând lucrurile să se deruleze în voia sorții, sub puternica impresie că intrarea țării în NATO și în Uniunea Europeană a adus și un puternic transfer de securitate și apărare de acolo, către noi.

Desigur, oricare om cu un pic de scaun la cap știe că NATO și Uniunea Europeană sunt structuri foarte puternice – cele mai puternice din lume –, iar faptul că facem parte din ele este extrem de benefic, dar nu și suficient. România rămâne o țară suverană și, ca atare, grija și responsabilitatea apărării naționale îi revine ei și nu altcuiva. De aici și importanța deosebită a celor două concepte. Securitatea națională și, evident, apărarea națională sunt, pentru România (ca pentru oricare altă țară din lume, indiferent din ce structuri de securitate ar face parte), prioritare, în raport cu securitatea colectivă, cu securitatea comună, cu apărarea colectivă, specifică NATO și cu apărarea comună, concept specific UE. Cele două forme de securitate și apărare (colectivă și comună) fac însă posibilă și operațională apărarea națională, iar acest lucru este foarte, foarte important, întrucât, azi, nicio țară din lume nu-și mai poate asigura integral și de una singură, în mod izolat, securitatea și apărarea. Trăim într-o lume a interdependențelor, într-o epocă a amplificării enorme a puterii militare (numai SUA și Rusia dețin, împreună, peste 16 000 de ogive nucleare!), dar de aici nu rezultă că responsabilitatea națională privind securitatea și apărarea s-a diminuat, ci, dimpotrivă, trebuie să fie clar pentru noi toți că aceasta a crescut imens. România trebuie să-și alinieze conceptele și exigențele la standardele NATO și ale UE – ceea ce, de altfel, conceptual a și

făcut, prin instituțiile care au aceste responsabilități, respectiv armata și celelalte structuri din sistemul apărării naționale. Însă bugetarea acestor instituții – îndeosebi a armatei –, investirea în dotarea cu sisteme de arme performante a lăsat multă vreme de dorit. Toată lumea știe că securitatea și apărarea costă. Desigur, prioritățile pentru alocările bugetare sunt îndeosebi cele din domeniul educației și sănătății – domenii absolut prioritare pentru orice națiune –, dar reducerea drastică a puterii militare a României (de la locul 7 în cadrul UE la locul 14) transmite un semnal cel puțin îngrijorător, în condițiile redeschiderii faliei strategice Marea Neagră – Marea Balică și amplificării amenințărilor de securitate și apărare în întreaga zonă.

Cele două concepte – securitate și apărare – nu sunt, așa cum subliniam, mai sus, în tandem, ci alcătuiesc, împreună, un întreg de importanță vitală, de care depinde însăși existența României.

Concluzii

- La urma urmei, nu contează cum se denumesc conceptele. Contează ceea ce conțin ele și, mai ales, modul cum modelează realitatea politică, economică, socială, militară și strategică. O delimitare funcțională a celor două concepte este și trebuie să fie utilă pentru fiecare, să evite substituțiile sau înțelegerile prolixе și, fără să țină primele pagini ale publicațiilor și ecranele televiziunilor, să nu scape, totuși, atenției cercetătorilor, analiștilor și, mai ales, decidenților.

- Securitatea și apărarea alcătuiesc un tot coerent (sau nu), diferit ca structură și funcțiune, dar care permite și trebuie să permită asamblarea coerentă și consistentă – acolo unde există luciditate politică și strategică – a potențialurilor protectoare, securitare, defensive, active și reactive, fără de care o națiune ar fi ca un copac uriaș care nu se poate proteja nici împotriva omizilor, nici împotriva securii.

- Coerența politică și strategică a domeniilor securității și a domeniilor apărării nu se realizează prin imixtiuni, substituții, confuzii și amestecare, nici prin superficialitatea sau disprețul abordărilor, ci prin cunoașterea exactă și profundă, de către decident, dar și de către cei din sistem, a competențelor, limitelor, punctelor tari, oportunităților și vulnerabilităților, precum și a determinărilor geopolitice și geostrategice, a arealului situațional în care existăm și trăim.

BIBLIOGRAFIE

- Criza, conflictul și războiul*, vol. I, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007;
- DEGERATU C., TUDOSE M., VĂDUVA G., *Război, cunoaștere, adevăr*, Editura Nemira, București, 2012;
- FRUNZETI T., MUREȘAN M., VĂDUVA G., *Război și haos*, Editura CTEA, București, 2009;
- POPESCU M., ARSENIE V., VĂDUVA G., *Arta militară de-a lungul mileniilor*, Editura CTEA, București, 2004;
- Revista *Univers Strategic* nr. 30 din iunie 2017.

